

Omroep ZWART

Bij brief van 4 februari 2021 heeft de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media het Commissariaat voor de Media gevraagd op grond van artikel 2.31, eerste lid van de Mediawet een advies uit te brengen over de aanvragen voor een erkenning of een voorlopige erkenning voor de verzorging van media-aanbod voor de landelijke publieke mediadienst die voor 1 februari 2021 bij het Commissariaat zijn ingediend. Omroep ZWART heeft op 29 januari 2021 een aanvraag voor een voorlopige erkenning ingediend bij het Commissariaat.

De minister heeft het Commissariaat gevraagd in het advies specifieke aandacht te besteden aan de volgende punten: de ledeneis, het zijn van een omroepvereniging, de stromingseis, de vertegenwoordiging van de identiteit in het programmabeleid, de naleving van de Mediawet, de governance en de toegevoegde waarde van aanvragers van een (voorlopige) erkenning.

Leeswijzer

Allereerst geven wij het advies weer. Vervolgens gaan we in op de onderdelen uit de adviesaanvraag van de minister. Tot slot gaat het Commissariaat in op een aantal punten waaraan hij vanuit zijn missie en voor het kunnen uitoefenen van goed toezicht veel belang hecht.

Advies

Het Commissariaat stelt vast dat Omroep ZWART aan de formele vereisten van de Mediawet 2008 voldoet om voor een voorlopige erkenning in aanmerking te komen. Naar het oordeel van het Commissariaat weerspiegelt het voorgenomen programmabeleid de identiteit van Omroep ZWART en is gemotiveerd beschreven en toegelicht dat de omroepvereniging zich richt op andere inhoud en doelgroepen dan de bestaande omroepen. Daaraan verbindt het Commissariaat de conclusie dat Omroep ZWART media-aanbod zal maken vanuit een andere maatschappijvisie of overtuiging dan bestaande omroepen waardoor een vernieuwende bijdrage wordt geleverd aan de uitvoering van de publieke mediaopdracht op landelijk niveau.

Gelet daarop adviseren wij om Omroep ZWART de gevraagde voorlopige erkenning voor de concessieperiode 2022-2026 te verlenen.

Ledendrempel

Omroep ZWART heeft het wettelijk minimum vereiste aantal leden behaald om in aanmerking te komen voor een voorlopige erkenning.

Het zijn van een omroepvereniging

Rechtspersoon

Uit de akte van oprichting van Omroep ZWART van 24 juni 2020 blijkt dat Omroep ZWART een vereniging is.

Uitvoering publieke mediaopdracht als doelstelling

In de statuten, die deel uitmaken van de akte van oprichting, is als statutaire (hoofd)doelstelling de wettekst van artikel 2.24, eerste lid, onder b van de Mediawet 2008 overgenomen (het ter uitvoering van de publieke mediaopdracht op landelijk niveau media-aanbod verzorgen en alle activiteiten te verrichten die nodig zijn om daarmee een publieke taak van algemeen nut te vervullen).

Stromingseis

De stroming die Omroep ZWART vertegenwoordigt, staat in de statuten als volgt beschreven:

'[...] De vereniging is een publieke omroep die een zo breed mogelijk publiek wil bereiken. Kernwaarden daarbij zijn gelijkwaardigheid, inclusiviteit, rechtvaardigheid, onafhankelijkheid en maatschappelijke betrokkenheid.

'[...] het vertegenwoordigen van de maatschappelijke en (bi-)culturele stromingen van de leden van de vereniging.'

Wat deze (bi-)culturele stromingen van de leden inhoudt, werkt Omroep ZWART nader uit in het beleidsplan. Omroep ZWART is in de gelegenheid gesteld om de stroming die zij vertegenwoordigt mondeling toe te lichten. Zij bracht naar voren dat 'jong' en 'divers' een gemene deler is bij het publiek dat zij wil vertegenwoordigen. Het gaat daarbij om mensen met een internationaal en open wereldbeeld waarbij verbinding voorop staat. Hierbij gaat het niet zozeer om een specifieke groep die in hetzelfde gelooft, maar om een 'mentaliteit' waarbij verbinding voorop staat. Naar eigen zeggen is Omroep ZWART in het bijzonder populair bij een jong publiek, de omroepvereniging wil er – via haar media-aanbod - voor iedereen zijn en ervoor zorgen dat iedereen zich gehoord voelt.

De omroepvereniging heeft gekozen voor de naam ZWART 'omdat dat de kleur is die je krijgt als je alle primaire kleuren met elkaar mengt'. Enerzijds willen zij er voor iedereen zijn en mensen verbinden, anderzijds is de naam ook een statement. Omroep ZWART zegt een groep te vertegenwoordigen die is opgegroeid met media die, naar eigen zeggen, zowel in beeld als inhoud eenzijdig en stereotyperend is wat betreft huidskleur, etnische achtergrond, seksuele voorkeur en gender.

Omroep ZWART richt zich vooral op de jonge, diverse generatie:

'Het gaat niet om alleen meer diverse gezichten op TV, en diverse stemmen op de radio, maar om het zijn van een inclusieve organisatie waardoor programma's vanuit nieuwe perspectieven worden gemaakt.'

Omroep ZWART kan, zo stelt zij in haar beleidsplan, de meest diverse omroep van het Nederlandse publieke bestel worden. De statutaire doelstelling waarin de kernwaarden gelijkwaardigheid, inclusiviteit, rechtvaardigheid, onafhankelijkheid en maatschappelijke betrokkenheid centraal staan vertaalt de omroepvereniging in het beleidsplan als een jonge en diverse stroming.

Omroep ZWART is tijdens de mondelinge toelichting gevraagd waarin zij zich onderscheidt van omroepen zoals BNNVARA, die zich op veel vergelijkbare thema's richt zoals gelijkheid en rechtvaardigheid of HUMAN die op het gebied van programmabeleid vergelijkbare voorstellen heeft. Voor Omroep ZWART is hierbij is de organisatie van de omroep van groot belang. De omroepvereniging werkt vanuit het idee dat ze haar doelgroep alleen kan bereiken als ze die daadwerkelijk begrijpt, en zelf die doelgroep is. Dit is waarin Omroep ZWART zich naar eigen zeggen onderscheidt en vernieuwend is.

De omschrijving die Omroep ZWART geeft van de doelgroep waar zij zich op richt, wordt door andere omroepen niet op deze wijze beschreven. Mede gelet op het feit dat Omroep ZWART meer dan 50.000 betalende leden aan zich heeft weten te binden, komt het Commissariaat tot het oordeel dat Omroep ZWART een maatschappelijke stroming vertegenwoordigt die nog niet door een andere omroepinstelling in het bestel wordt bediend. Daarbij hebben wij vooral gewicht toegekend aan het behalen van de ledendrempel.

Naar het oordeel van het Commissariaat vertegenwoordigt Omroep ZWART een maatschappelijke stroming die nog niet door andere omroepverenigingen in het bestel wordt bediend. Het

Commissariaat stelt vast dat Omroep ZWART heeft voldaan aan de wettelijke vereisten die artikel 2.24 van de Mediawet 2008 aan een omroepvereniging stelt.

Identiteit vertegenwoordigd in programmabeleid

Omroep ZWART beoogt met haar programmabeleid een specifiek jonge en diverse groep te bereiken en met haar programma's mensen te verbinden en elkaar beter te leren begrijpen:

'De programma's van onze omroep zijn urgent, vernieuwend, gaan uit van interesse in de ander, brengen een gesprek op gang en zetten mensen aan het denken.'

De programma's die Omroep ZWART wil maken, dragen naar eigen zeggen bij aan een veelkleurige publieke omroep, hetgeen ook een belangrijk onderdeel is in het concessiebeleidsplan 2022-2026 van de NPO.

Het programmabeleid van Omroep ZWART is gebaseerd op drie – volgens haar – belangrijke uitgangspunten: wat Omroep ZWART maakt is urgent, vernieuwend en de programma's zorgen voor ontmoeting. De omroep wil daarin platform-onafhankelijk werken en kijken waar de omroep het publiek het beste kan bereiken. De omroep wil het bereik en de impact van programma's versterken door bijvoorbeeld online uitgebreid achtergrondmateriaal aan te bieden waar op televisie geen ruimte voor is of door langere versies van interviews via de podcast aan te bieden en op de radio daar slechts stukken van te gebruiken. De omroep vermeldt dat dit goed aansluit bij de visie van de NPO om gebruik te maken van alle aanbodkanalen van de NPO en de eigen kanalen van omroepen te gebruiken voor verdieping, achtergrond en binding met de achterban.

Omroep ZWART benadrukt verder in haar programmabeleid dat de omroep ambitieus is maar zich als nieuwe omroep ook willen focussen op de genres waarbinnen het haar ambities het beste kan waarmaken. Binnen de tien genres die in het concessiebeleidsplan door de NPO worden geïntroduceerd, wil Omroep ZWART een bijdrage leveren aan vijf genres: opinie, human interest, kunst en expressie, muziek en kennis en educatie.

De focus voor audio ligt bij Omroep ZWART bij de genres muziek en human interest, hierin wil de omroep de grenzen opzoeken van de mogelijkheden van het niet-lineair programmeren omdat dit voornamelijk bij de jongere doelgroep populair is. De omroep wil daarin ook de jongere doelgroep laten zien hoe variatie en kwaliteit gepaard kan gaan met je laten verrassen. Dit is iets wat, naar eigen zeggen van de omroep, bij *on-demand* streaming vaak mist. Dit is volgens haar een vernieuwende kijk naar het aantrekkelijk maken van de publieke omroep voor jongeren. Omroep ZWART beoogt jongeren te laten zien wat de voordelen zijn van "klassieke media", namelijk het verrassingselement daarvan in plaats van enkel met het jonge publiek mee te bewegen.

De genres opinie en human interest wil Omroep ZWART gebruiken om mensen '*uit hun hokjes te trekken*' en verbinding tussen verschillende groepen te creëren door aandacht te besteden aan conflicterende visies en door feiten achter meningen te laten zien. Daarin benoemt de omroep het gevaar van de 'digitale bubbel' en in hoeverre die je mening kan vormen. Omroep ZWART zegt door een andere opzet en door andere gesprekstechnieken dan de nu gebruikelijke de focus komt te liggen op het beter begrijpen van elkaars positie.

De genres kunst en expressie en muziek zijn voor Omroep ZWART belangrijke genres: '*We introduceren nieuwe mythologieën, nieuwe helden en nieuwe stijlen*'. De omroep wil een podium bieden aan beginnend kunstenaars, de gevestigde top en alles daartussen.

Kennis en educatie is een genre waarbinnen Omroep ZWART zich wil richten op het maken van geschiedenis-programma's waarin de geschiedenis van *alle* mensen die in Nederland wonen wordt verteld. Ook wil de omroep programma's maken die laten zien hoe de maatschappij werkt door

systemen inzichtelijk te maken. Juist op terreinen waarmee mensen dagelijks te maken hebben. Hierin zal de omroep zich naar eigen zeggen ook op de jeugd richten.

De statutaire doelstelling waarin de kernwaarden gelijkwaardigheid, inclusiviteit, rechtvaardigheid, onafhankelijkheid en maatschappelijke betrokkenheid centraal staan, vertaalt Omroep ZWART in het programmabeleid door te willen verbinden en diverse verhalen te vertellen vanuit nieuwe perspectieven.

Naar het oordeel van het Commissariaat weerspiegelt het voorgenomen programmabeleid de identiteit van Omroep ZWART en is gemotiveerd beschreven dat het zich richt op andere inhoud en doelgroepen dan de bestaande omroepen. Daaraan verbinden wij de conclusie dat Omroep ZWART media-aanbod zal maken vanuit een andere maatschappijvisie of overtuiging dan bestaande omroepen waardoor een vernieuwende bijdrage wordt geleverd aan de uitvoering van de publieke mediaopdracht op landelijk niveau.

Democratische invloed leden op het programmabeleid

Omroep ZWART heeft een ledenraad, bestaande uit ten minste elf en ten hoogste tweeëntwintig afgevaardigden die uit de leden zijn gekozen. De ledenraad komt ten minste tweemaal per jaar bijeen. Voor besluiten van het bestuur die leiden tot een materiele wijziging van (de uitvoering van) de missie van de vereniging is de goedkeuring van de ledenraad vereist. In het beleidsplan van Omroep ZWART wordt benadrukt dat ze de kwaliteit van haar programma-aanbod wil waarborgen door de leden en de ledenraad de mogelijkheid te bieden invloed op de programmering uit te oefenen via feedback en input van ideeën.

Het Commissariaat is van oordeel dat de leden van Omroep ZWART op democratisch aanvaardbare wijze directe invloed kunnen uitoefenen op het (programma)beleid.

Contributie

Omroep ZWART voldoet aan het contributievereiste van artikel 2.24, eerste lid onder e van de Mediawet 2008.

Naleving Mediawet (zicht op naleving)

Omroep ZWART geeft aan dat zij staat voor journalistieke onafhankelijkheid, en dat de samenwerking met externe partijen zal plaatsvinden binnen de grenzen van de Mediawet. Omroep ZWART komt per 2022 voor het eerst in aanmerking voor een voorlopige erkenning. Nu deze omroep niet eerder een (voorlopige) erkenning heeft gehad, kan het Commissariaat geen advies verlenen over diens handelwijze in de voorafgaande erkenningsperiode. Het Commissariaat heeft in ieder geval geen overtredingen geconstateerd van artikel 2.26, eerste lid sub e jo. 2.137 van de Mediawet inzake het verstrekken van op geld waardeerbare voordelen aan nieuwe leden.

Het Commissariaat heeft op basis van het beleidsplan geen aanwijzingen dat Omroep ZWART zich zal niet houden aan de Mediawet en de richtlijnen van het Commissariaat.

Governance

Omroep ZWART kent de volgende vier organen: de ledenvergadering, de ledenraad, het bestuur en de raad van toezicht. Uit de beschrijving van de bestuurlijke structuur, de akte van oprichting en het bestuursreglement blijkt een heldere organisatiestructuur. De taken en bevoegdheden van de verschillende organen zijn duidelijk vastgelegd. Hieruit blijkt geen vermenging van taken tussen bestuur en toezicht. Ook is er geen sprake van dubbelfuncties in uitvoerende en toezichthoudende organen en zijn er geen benoemingsstructuren die de verhoudingen kunnen vertroebelen. Tevens heeft het Commissariaat geen zaken geconstateerd waaruit blijkt dat er geen sprake is van deugdelijk,

onafhankelijk en deskundig toezicht. Uit de statuten en reglementen blijkt dat directieleden en leden van de raad worden geworven op basis van een profielschets, hieruit blijkt echter niet dat er openbaar wordt geworven. Omroep ZWART heeft in een schriftelijke toelichting te kennen gegeven dat deze openbare werving in de toekomst geborgd zal gaan zijn.

Het Commissariaat heeft Omroep ZWART verzocht toe te lichten hoe zij een aantal zaken in de toekomst zal borgen. De omroep heeft aangegeven dit in de nog op te stellen reglementen voor het bestuur, de raad van toezicht en het huishoudelijk reglement te zullen opnemen. Deze worden vervolgens bekrachtigd door de ledenraad. Het Commissariaat heeft er voldoende vertrouwen in dat deze zaken geregeld zullen zijn voordat de erkenningsperiode aanvangt.

Het Commissariaat concludeert dat Omroep ZWART voldoet aan de vereisten uit artikel 2:142a, eerste lid van de Mediawet 2008.

Journalistieke kwaliteitsstandaarden

In het redactiestatuut van Omroep ZWART zijn de bevoegdheden en verantwoordelijkheden, rechten en plichten van medewerkers en andere organen van Omroep ZWART bij het samenstellen van media-aanbod vastgelegd. Uitgangspunt van de omroep daarbij is dat zowel de identiteit van Omroep ZWART, als de onafhankelijkheid en vakmatigheid van de medewerkers die inhoudelijk betrokken zijn bij de totstandkoming van de media-uitingen ten volle worden gewaarborgd. Het redactiestatuut van Omroep ZWART is (nog niet) openbaar.

Aanvullend zijn in de programmatische gedragscode waarborgen opgenomen dat journalistieke normen en kernwaarden worden gehanteerd. Daarin wordt benoemd dat Omroep ZWART haar eigen programmatische en journalistieke agenda bepaalt en zich daarin niet laat beïnvloeden door personen of instellingen met eigen – individuele, commerciële, culturele, maatschappelijke of politieke – belangen. Programmamakers van Omroep ZWART volgen in principe de leidraad van de Raad voor de Journalistiek en de Journalistieke Code van de NPO.

Het Commissariaat stelt vast dat Omroep ZWART over een redactiestatuut beschikt als bedoeld in artikel 2.88, derde lid, van de Mediawet 2008.

Administratieve Organisatie / Interne Beheersing en financiële reserve

Uit de aanvraag van Omroep ZWART blijkt dat diverse processen zullen worden uitbesteed, maar dat daar nog geen start mee is gemaakt. Wij hebben Omroep ZWART erop gewezen dat dit proces, waarin de beheersprocessen en de financiële en administratieve organisatie in definitieve vorm zijn uitgewerkt uiterlijk op 31 december 2021 moet zijn afgerond.

Op dit moment zijn er nog geen cijfers van Omroep ZWART beschikbaar en heeft het Commissariaat geen zicht op de huidige omvang van het eigen vermogen. Omroep ZWART heeft aangegeven dat zij continu zal sturen op de begroting en werkelijke cijfers 2021. Omroep ZWART verwacht niet dat het eigen vermogen op 31 december 2021 negatief zal zijn. Vooralsnog heeft het Commissariaat geen zicht op de omvang van het eigen vermogen.

Bereidheid tot samenwerking

Omroep ZWART wil voor de verzorging van het media-aanbod een samenwerking met BNNVARA aangaan als bedoeld in artikel 2.26, eerste lid onder f van de Mediawet 2008. Beide omroepverenigingen hebben bij hun aanvraag een getekende intentieverklaring gevoegd.

Daarnaast meent Omroep ZWART dat het publiek gebaat is bij een goede samenwerking binnen de publieke omroep, zowel met de NPO als met andere omroepen. De aanbevelingsbrieven van AVROTROS, KRO-NCRV, VPRO en EO die zij bij de erkenningsaanvraag hebben bijgevoegd geven blijk van een breed gedragen bereidheid tot onderlinge samenwerking. In deze brieven geven de omroepen aan dat er behoefte is binnen de NPO aan een inclusievere organisatie en dat Omroep ZWART daaraan kan bijdragen.

In het beleidsplan benadrukt Omroep Zwart dat ze met de redacties van de omroepen graag inspiratie, mensen en verhalen wil delen en dat zij ook graag naar de programma's van de andere omroepen wil door verwijzen op haar eigen kanalen. Het Commissariaat heeft de omroepvereniging gewezen op de Beleidsregel aanbodkanaal¹ en de Beleidslijn platformselectie².

Omroep ZWART toont naar het oordeel van het Commissariaat de benodigde bereidheid om samen te werken met andere omroeporganisaties binnen het landelijke publieke bestel en loyaal te zijn aan de doelstellingen van de publieke omroep als geheel.

---

¹ Beleidsregel van de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media van 25 april 2019, nr. WJZ/7965679(8176), houdende uitleg van het begrip aanbodkanaal in het kader van het besluit over instemming, bedoeld in de artikelen 2.21, derde lid, en 2.60m, derde lid, Mediawet 2008.

² Beleidslijn platformselectie en nadere bepalingen voor verspreiding van media-aanbod door media-instellingen', 16 juli 2019 vastgesteld door de Raad van Bestuur van de NPO - gelet op artikel 2.1 artikel 2.2, tweede lid, onderdeel b, f, i en j, artikel 2.3, artikel 2.10 tweede lid, onderdeel b en c, artikel 2.21, derde lid, artikel 2.53, artikel 2.55, tweede lid en artikel 2.60 Mediawet 2008